

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Kazinczi-utca 8II sz. hová a lap szellemi részét illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

Wittich József könyvkereskedése, hová az előfizetési pénzek és reclamatiók küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor ára 6 kr; bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neu-Markt 11. sz.).

Megjelenik e lap

minden szerdán és szombaton egy egész íven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 4 „
Negyedévre 2 „

A „SZÉKELY HIRLAP”

előfizetési ára:

Félévre 4 ft. { Negyedévre 2 fr.

A „Jogász-egylet” tagjai számára:

Félévre 2 fr. { Negyedévre 1 fr.

T. előfizetőinket kérjük a pénzeket haladéktalanul beküldeni,

A kiadó hivatal.

Maros-Vásárhely, július 28.

(y.) Azon elvek, felfogás, nézetek és meggyőződések, melyek törvényhatóságaink szerveződési működése terén uralkodóvá kezdenek válni, körvonalakban már jóformán nyertek annyira határozott kinyomtatot, hogy tarthatunk egy szemlét fölöttük. Szemlénkel azonban csak leginkább saját körünkben maradunk, a királyhágón inneni törvényhatóságoknál.

Ha végig tekintünk törvényhatóságaink táncszokmányain, általánosan átvonul azoknak képén bizonyos aggályteljes komorság. Annak kivételénél, miért oly erősen rajongtunk, mit annyira sürgetünk, megdöbbenve állunk az akadályok temérdekével szemben. Itt egyik, amott a másik, meg amott a harmadik, minek elhasítása nem kevés küzdelembe kerül. Tehát elvégre általánosabbá kezd válni azon meggyőződés, hogy egy ország állami életének rendeződése, új viszonyok csoportos termődése és átalakulása közepezt nem épen annyira könnyű dolog, és nem perczek alatt megteremthető. Az anomaliáknak csaknem végetlen során kell keresztül hatolni, míg oda eljuthatunk, hogy állami életünk összes tevékenysége rendes és maradandó műfolyamát megtalálja. Ezt eddig jóformán csak a kormány érezte, ma érzi csaknem az egész nemzet minden rétegeiben, kivéve azokat, kiknek könnyelműségüket nem változtatja meg semmi; kiket csak egyetlen gondolat vezérel: akadályozni vagy legalább elszibbasztani mind azt, mit a jelen kormány tevékenysége folytán a dolgok rendjének megállapodására vezet. Azonban e könnyelműség nem aggaszt, mert még mindenütt szegénypirral alant maradni kényszerült s megmérgezni a nép javát képes nem vala. Azon komorságnak pedig, mely a rendeződés tevékenységén átvonul szívünkben örvendünk, mert legbiztosabb jele annak, hogy az annyira fontos kérdések megoldása csakugyan komolyan tárgyalatik, s mi, kik — valjuk meg csak őszintén — az absolut kormányzás gyámkodása alatt, bármennyire gyűlöltük, nagyon hozzá szoktunk ahoz, hogy a mi közvetlenebb dolgainkat is más rendezze és igazítsa el; kezdjük észrevenni, hogy az önkormányzati jog, nem épen csak politikai cziczoma; hanem a társadalom és állam iránti legkomolyabb kötelességek teljesítése is. Azért mi ama komorságot, mely a törvényhatóságokat meglepi, csak vigasztaló jelenség gyanánt üdvözölhetjük.

A komorságnak egyik fő oka az, hogy különösen a kisebb törvényhatóságok azon össze-

gekkel, melyek a kormány által egyelőre figyelemzetlően kimutatva lettek, háztartásuk legmérsékeltetben számított költségeit is fedezni, azon kívül kirovandó házi adó nélkül nem lesznek képesek. Ez bizonyára nagy baj, mert az adóteher viszonyainkhoz képest különben sem mondható csekélynek, — azonban még sem azon akadály, melylyel szemben a törvényhatósági rendszernek ép és teljes kivitelétől visszariadnunk szabad volna.

Sokan azt mondják, helyesebb lett volna a Királyhágón innen, megelőzőleg egy területi rendezést vinni keresztül s arra alapítani a törvényhatóságok belrendezését. Csalhatatlan igazság, hogy az a létező anomaliáknak nagyrészt eloszlatva volna, de más felől igen könnyen teremthetett volna amazok kelyébe olyakat, melyek még azután nem olyan könnyen lettek volna eloszthatók. A nem csak külsőleg, de bensőleg is együvé tartozás és az egymással küzdő, de egymást az egyetemes egyensúly biztosítására ellensúlyozni kellező elemeknek összerakása, olyan kérdések, mik a jeleni, még rendezetlen viszonyok között, mint a hogy azt már régebben hangsúlyoztuk, nem olyan könnyű dolog. Sok mindennek kifejlődése kívántatik még nálunk arra, hogy ezek iránt egy a kormány, mint maga az összes nemzet is biztoson tájékozhasssa magát. Nagyon könnyű elmondani, p. o. hogy a kicsiny Aranyosszék, mely magában alig 6 mértföldön 21 községet, mintegy 20,000 lakossal, foglal össze, csaknem képezhet jövőre külön törvényhatóságot, de azt elhatározni hogy vajjon Aranyosszék csatolandó-e egyszerűen a szomszéd nagyobb törvényhatósághoz, vagy körülötte csoportosítandó egy nagy törvényhatóság jövőre, nem épen olyan könnyű dolog. Nekünk nem lehet igazolni egyebek között azt sem, hogy vannak sokan a kik Erdélyben ma már románianak, — sőt vannak kik épen Németországnak kiegészítő részét szeretik látni a reményök ábrándjaiban, talán már nem is messze csillogó jövőben. Ezen ábránd-ködoeket el kell osztlatni az állami életrend megszilárdulásának. Azon elemeknek, melyek bármi tekintetben is, ma nem Pest, hanem más felé gravitálnak, és ezen érzelmeiket törekszenek átültetni a haza szent ösföldjéhez ragaszkodó néphe, egy erőteljes állam életrendszerében át kell hasonulniok a nemzet valódi testrészévé. Ez pedig csak akkor remélhető, ha egy ép törvényhatósági rendszer kifejlése elutasíthatlan meggyőződést fog bennök kifejleszteni arról, hogy a polgári szabadság biztosítva számukra épen a rend által, oly mértékben nem található fel egyebütt, mint itt.

Hátha még arra gondolunk, hogy maguknál, az összetartó elemeknél is, minő resensust csinált volna a kormánynak azon eljárása, ha egyszerre, néhány toll vonással eltörölte volna a megyéknek jelen határait s teremtett volna új megyéket, még pedig nagyokat, melyekbe több aprók felosztattak volna. Tekintsünk csak egy kissé komolyan magunkba, s vessünk számot vele, mikép lett volna ez fogadva még azok részéről is, a kik ma a rendezési nehézségek tapasztalati észlelése után annak szükségét annyira hangsúlyozzák? Vagy talán lehetett volna a kormánynak ezt, magukkal

a törvényhatóságokkal egyetértés után azoknak kihallgatásával szerencsésen megoldani! Hogy a törvényhatóságoknak ilyes irányban kihallgatása, minő eredményekre vezet? már lehetett tapasztalatilag tájékozunk. Nem kérdeztettek-e meg a törvényhatóságok, a törvényszékek és járásbíróóságok elhelyezésére nézve? S mi lett az eredmény? mindenik megye és szék akart magához ragadni a másiktól: egyik sem akart a magáéból valamit a másinak adni, vagy legalább is annak, a mit, mint magára nézve alkalmatlant adna, egyenértékét követelte másokéba. — Most már érzi mindenik, hogy e tekintetben a nézeteknek és a dolgoknak változni kell és ki fog fejlődni természetes szükség gyanánt, a mi aztán sokkal üdvösebb eredményeket is nyújtand, mint egy pusztán mesterséges s ugyszólva rá erőszakolt területi rendezés. — Alkotmányos rendszerben a szükség eleven érzetének kell a kezdeményezést megteremteni.

Mi azt hisszük, hogy mindezek mellett is, nem szabad elcsüggedni s a fő elvet a törvényhatósági élet minél teljesebb, épebb és egészségesebb megalkotásának elvét szem elől téveszteni. Az ország törvényhozása találand arra módot, hogy az ezen körbe tartozó akadályokon a meggyéket tul segítve s elvégre a törvényhatósági rendszer ép kifejlesztéséért, azoknak, kik igazán lelkesülnek érte, készeknek kell lenniök az elhordozható áldozatokra is, melyeken több módon segíteni is lehet, a mint azt jövő alkalommal tájékozni talán leend módunk.

Belügy- és igazságügyminiszeri rendelet,*)

az Erdélyben fennálló 1852. május 27-diki sajtórendtartás módosítása tárgyában.

Addig is, míg a sajtóügy törvényhozás után szabályoztatik: az országgyűlés mindkét házának 1867. évi márt. 8-án és 11-én kelt határozatain alapuló, és az 1868. 43. t. cz. 12. §. a által fentartott felhatalmazás erejénél fogva rendeltetik.

1. §. Az 1852. május 27-ki sajtórendtartás 10., 11., 12., 19., 22., 23., 25., 29., 42.,—44. §-ai hatályon kívül tétetnek.

2. §. A sajtórendtartásnak az 1871. évi márt. hó 25-én 560. sz. a kelt belügyminiszeri rendelettel már módosított 3. §-a továbbá úgy módosul, hogy az abban érintett köteles-példány azon törvényhatóság elnökénél (főispán, királybíró, főkapitány, polgármester) nyújtandó be, melynek területén a nyomtatvány megjelenik, s ezen felül a közzététellel egyidejűleg egy más példány a maros-vásárhelyi sajtóbíróági közvádlóhoz küldendő be.

3. §. A sajtórendtartás 4. §-ának első és második bekezdése ezen szavaktól „a kiadótulajdonos” bezárólag ezen szavakig „beküldendő” hatályon kívül tétetvén, helyette rendeltetett:

„A kiadótulajdonos tartozik a belföldi kiadott minden nyomtatványból azon törvényhatóság elnökéhez, melynek területén a nyomtatvány megjelent, továbbá, a m. k. belügyminiszterhez, az erdélyi nemzeti muzeumhoz, és a magyar nemzeti muzeumhoz egy-egy köteles-példányt beküldeni.”

4. §. A sajtórendtartás 9. §-a úgy módosul, hogy időszaki nyomtatványnak csak azon nyomtatvány tekintendő, mely havankint legalább kétszer, habár nem egyforma időszakokban jelenik meg.

*) Ohajtásunk az lévén, hogy t. előfizetőink az Erdélyre nézve közelebbről életbe léptetett új sajtótörvény és eljárásra vonatkozó minden iromány-szöveget lapunkban megtaláljanak: mult számunk mellékletének kapcsolásában közöljük tovább és közlendjük végig az ide tartozó összes rendeleteket.

5. §. A sajtórendtartás 10. 11. §-ai helyett rendeltetik:

A ki időszaki nyomtatványt akar kiadni, köteles azon törvényhatóság elnökéhez, melynek területén a lap megjelenik, szándékát előleg írásban bejelenteni.

E bejelentésnek magában kell foglalnia:

1. a kiadó-tulajdonosnak, és ha különös kiadó létezik, ennek is nevét és lakhelyét;

2. a törvényes tulajdonossal bíró szerkesztő nevét és lakhelyét - s ha lapon több szerkesztő nevezendő meg, mindnyájuk nevét és lakhelyét.

3. a nyomtató nevét és lakhelyét.

4. az időszaki nyomtatvány megjelölését (címet,) megjelenési időszakait és a szándékolt tartalom előadását.

Ha a kiadni szándékolt időszaki nyomtatványért biztosíték teendő le: a kiadó köteles a biztosíték letételét a megindítás előtt a törvényhatóság elnökénél igazolni, s arról egyidejűleg a marosvásárhelyi sajtóbírói közvádlóhoz jelentést tenni.

Hasonló módon köteles a kiadó az 1—4. pont alatt érintett körülményekben előforduló minden változást még a további kiadás előtt a törvényhatóság elnökének írásban kijelenteni.

E határozatok megszegése esetében, a bíróság a sajtórendtartás 28. §-ban meghatározott büntetésen felül, a szabályszerű feltételek teljesítéseig a lapot befiltandja.

A törvényhatóság elnöke köteles minden egyes bejelentésről a m. k. belügyminisztert és a marosvásárhelyi közvádlót értesíteni.

6. §. A sajtórendtartás 12. §-a helyett rendeltetik: Az időszaki nyomtatvány mindegyik szerkesztőjének legalább 24 évesnek és magyar állampolgárnak kell lennie, s személye és vagyona felett szabad rendelkezéssel kell bírnia.

Oly személyek, kik vizsgálati vagy büntetési fogásban vannak, fogságuk ideje alatt, az időszaki nyomtatvány szerkesztéséből és kiadásából kizárva.

7. §. A sajtórendtartás 13. §-ának második és harmadik bekezdése, ezen szavaktól „más időszaki nyomtatványok” — bezárólag ezen szavakig „hatóságot illeti,” — hatályon kívül tetetik.

8. §. A sajtórendtartás 15. §-hoz pótlólag rendeltek, hogy a biztosítvány kettős, értékű jelzővel által biztosított kötelezvényekben, a magyar földhitelintézet zálogleveleiben, vagy az 1867-iki magyar vasúti kölcsön-kötelezvényben is lehetnek.

9. §. A sajtórendtartás 20. §-a úgy módosul: hogy megtagadás esetében a beiktatás nem az államügyész (közvádló,) hanem a jelen rendelet 14. §-ban meghatározott bíróság útján eszközölendő.

A bíróság az ily kívánat felett haladéktalanul határoz, és határozatának a felvételt elrendelő része ellen használt jogorvoslat nem bír felfüggesztő hatállyal.

A hivatalos kibocsátványokat tartozik a lap azon hatóság kívánatára is beiktatni, mely azt kibocsátotta.

10. §. A sajtórendtartás 21. §-a úgy módosul, hogy az ott érintett közleményekre vonatkozó megjegyzések és hozzáadások beiktatása csak a közleményt tartalmazó számban tilos.

11. §. A sajtórendtartás 25. §-a helyett rendeltetik:

A törvényhatóságok elnökei és más közigazgatási tisztviselők kötelesek, ha oly nyomtatvány jön tudomásukra, melyben hivatalból üldözendő büntetésre méltó cselekvény foglaltatik, a m.-vásárhelyi sajtóbírói közvádlót, — ha pedig a nyomtatvány a sajtórendtartás határozatainak megszegésével adatott ki, a jelen rendelet 14. §-ban érintett bíróságokat haladéktalanul értesíteni.

12. §. A sajtórendtartás 29. §-a helyett rendeltetik: A hatóságok vagy magánfelek által átadott közlemények beiktatásának megtagadását, vagy ha a közlést nem a szabályszerű időben és módon teljesítették, a felelős szerkesztő huszontól kétszáz forint terjedelmű bírsággal büntetendő, s az időszaki nyomtatvány a szabályszerű beiktatás teljesítéséig betiltandó.

13. §. A sajtórendtartás 32. §-ának második és harmadik bekezdése ezen szavattól: „Ha a külföldről” — bezárólag ezen szavakig: „terjesztésére is” hatályon kívül tetetik.

14. §. A sajtórendtartás 2—32. §-ai határozatainak áthágása esetében azon bíróságok, melyek a fennálló szabályok szerint a kihágások elítélésére illetékesek, a büntető perrendtartás 416. és következő §-aiban meghatározott módon fognak eljárni.

Ha azon nyomtatvány tartalma által, melynél a sajtórendtartás áthágása történt, valamely hivatalból üldözendő büntetésre méltó cselekvény követtetett el, a bíróság köteles erről a marosvásárhelyi közvádlót értesíteni.

15. §. A hol a sajtórendtartásban „a közrend és biztonság fenntartására kirendelt hatóság” vagy a „politikai hatóság” vagy „államügyész” kifejezés használtatik, azok alatt jelenleg a törvényhatóságok elnökei, illetőleg a marosvásárhelyi sajtóbírói közvádló értendő.

A sajtórendtartásban, a sajtóbírói eljárásban és a jelen rendeletben említett pénzbírságok osztrák értékben számítandók.

16. §. Ezen rendelet 1871. évi július 15-én lép életbe.

Pesten, 1871. május 14-én.

Horváth Boldizsár, s. k. Tóth Vilmos, s. k.
igazságügy-minister. belügy-minister.

Igazságügyminiszteri rendelet

a marosvásárhelyi sajtóbírói eljárás előtt kövendő eljárás iránt.

1. §. Nyomtatvány útján elkövetett büntettek és vétségek elítélésére a m.-vásárhelyi kir. tábla területén sajtóbírói és esküdtszéki állítatik fel Maros-Vásárhelyt.

2. §. A sajtóbírói áll a m.-vásárhely kir. tábla tagjaiból kirendelendő egy elnök- és két ülnökből és egy szavazat nélküli jegyzőből, kinek kiküldetése további rendeletig állandó leendő.

3. §. Az 1. §-ban érintett sajtóbírói illetősége alá tartoznak mindazon büntettek és vétségek, melyek a marosvásárhelyi kir. tábla területén megjelent nyomtatvány útján követtetettek el.

Ha a nyomtatványon sem a szerző, sem a kiadó, sem pedig a nyomda-tulajdonos megnevezve nincsen, a maros-vásárhelyi sajtóbírói illetőségét a terjesztés helye is megállapítja, ha pedig ily esetben az 1867. május 17-iki rendelet 5. §-a szerint a pesti sajtóbírói és illetékes lenne, azon bíróság, melynél a vizsgálat megindítása előbb kértetett, lesz illetékes.

4. §. Ha sajtó útján elkövetett büntettek és vétségek, más büntetésre méltó cselekvénnyel találkoznak össze, az utóbira nézve mindig külön eljárásnak és ítéletnek van helye.

5. §. Az esküdtségi képesítvénnyel bírók lajstroma a városi közgyűlésből kiküldendő három tagu bizottmány által készítendő el.

6. §. Esküdtségi képesítvénnyel bírnak és ennél fogva az 1. §-ban érintett lajstromba felveendőek mindazok, kik:

a) életkoruknak 24 évét már elérték, s a 60 évét még túl nem haladták, ha évenként 200 forint tiszta jövedelemmel bírnak;

b) azok, kik habár életkoruknak 24 évét nem töltötték volna is be, s évi 200 forint tiszta jövedelemmel nem bírnak is, de hites ügyvédek, mérnökök, a bölcsészeti, törvény- vagy orvosi tudományok tudorai, okleveles sebészek, magyar tud. társasági tagok, nyilvános, rendes vagy segédtanítók.

7. §. Esküdtségi képesítvénnyel nem bírnak: egyházi személyek, szolgálatban lévő vagy nyugalmazott katonák, bírák, közvádlók (tisztai vagy királyi vagy államügyészek,) továbbá szolgák, napszámosok s általában azok, kik írni és olvasni nem tudnak, némák, vakok és siketek vagy nehéz hallásúak; végre fenyték alatt levő egyének.

8. §. Elkészülvén az esküdtségi képesítvénnyel bírók lajstroma, a városi közgyűlés 3 tagból álló új bizottmányt nevez ki, mely a lajstromot átnézi, s ha abban (vagy azért, mert belőle kimaradtak olyanok, kik a fenn meghatározott képesítvénnyel bírnak, vagy azért, mert olyanok irattak a lajstromba, kiknél a képesítvénnyel hiányzik) hibák találhatnának, s ezek iránti panasz tételének: a hibákat kiigazítja, s a kiigazított lajstromból az ugynevezett szolgálati lajstromot elkészíti.

9. §. Az elkészült összeírások a törvényhatóság hivatali helyiségében nyilvánosan kitétetnek, s a kitétel napjától számítandó és fálragaszványok útján legalább három nappal előbb kihirdetendő 3 napi határidő alatt mindenkinek jogában áll a 8. §-ban érintett hibák, vagy kiányok miatt panaszt emelni, s a folyvást együtt ülő három tagu bizottmánynál benyújtani, mely a 3 napi határidő elteltével az emelt panaszokat megvizsgálja, azok felett határoz, s ahoz képest a lajstromot kiigazítja.

10. §. Az esküdtségi képesítvénnyel bírók lajstroma kiigazítottván, a 8. §-ban érintett bizottmány a szolgálati lajstromot elkészíti.

E célra az esküdtségi képesítvénnyel bírók közül a legalkalmasabbakat és pedig legalább 72 és legfeljebb 144 egyént kijelöl, s azoknak neveit külön papírszeletre írva, s edénybe téve, nyilvános ülésben sorba egymásután kihuzatja, és a sorshuzás által kijelölt sorban külön lajstromszálya foglalta és pedig olyképen, hogy legalább két, legfeljebb négy osztályba soroztassanak és mindenik 36 tagból álljon, az először kihuzott 36 képezvén az első, második 36 a második osztályt, s így tovább.

A lajstromban az illetők neve után kiteendő azok foglalkozása és lakása is.

11. §. A szolgálati lajstrom egy példányban a marosvásárhelyi kir. tábla elnökének benyújtandó.

Az ily módon készített és osztályozott szolgálati lajstromból fognak sajtóvétségi esetben az esküdtszékek alakulni, és pedig az első évnegyedben az első osztályból, a második évnegyedben a második osztályból, és így tovább.

12. §. Az esküdtszéki eljárást vezető bíróság elnökének felhívására minden egyes esetben tartozik a törvényhatósági elnök, t. i. a polgármester azon esküdtszéki osztályt, melyet a folyó évnegyedben a szolgálat rendje ér, a bíraskodás helyére, s a tárgyalásra kitűzött határidőre berendelni. Minden ilyen mulasztásért vagy késedelemért a törvényhatóság elnöke felelős, azért a berendelés megtörténte kézbesítési ívvel, s a berendelt egyének sajátkezü elismerésével igazolandó.

13. §. Nyomtatvány útján elkövetett büntetésre méltó cselekvény esetében eljáró egy vagy a szükséghez képest több bünvizsgáló bírót az igazságügyminiszter nevez ki.

Közvádlóul a maros-vásárhelyi sajtóbíróihoz a kir. közügyek igazgatója nevezetetik ki, ki magát segéd-személyzete által is képviseltetheti.

14. §. A büntető eljárás csak a köz- vagy magánvádló panasza folytán indítható meg.

Az át. b. törvénykönyv 487—491. §§-ban meghatározott cselekvények esetében a vád vitele a 495. §-ban meghatározott feleket illeti, s a közvádló közbenjárásának csak az esetben van helye, mikor az érintett cselekvények közhatóságok vagy közhivatalban álló, vagy közmegbízásban eljáró személyek ellen, hivatalukban vagy megbízatásukban teljesített működésükre vonatkozólag követtetettek el, s ezen hatóságok vagy személyek részéről e végre a közvádló megkeresetik.

Ha a közvádló az eljárás megindítására elegendő okot nem talál: a megkeresést visszautasíthatja. A sértett félnek azonban még mindig jogában áll önön nevében vádat emelni.

Ha azonban agyanazon cselekvénnyel köz- és magánvádló tartozó vétség követtetett el a magánvádló alá

tartozó cselekvény bevádlását a közvádló jogosítva van magának fenntartani.

15. §. A büntetésre méltó cselekvény feljelentésének, eszközöltessék az tisztai vagy magánvádló képeben, mindig a bünvizsgáló bírónál kell történni, s szabatosan és világosan ki kell jelölni azon büntetésre méltó cselekvényt, melynek megfenyítését szorgalmazza, s azon egy vagy több helyet, melyek ezen cselekvényt tartalmazzák.

A vádlónak azonban jogában áll, a vizsgálat folyamában a vádlottnak a vizsgálat tárgyát képező czikk oly részei iránti kihallgattatását, és illetőleg azokra a vizsgálat kiterjesztését is kívánni, a melyek a feljelentésben ki nem jelöltettek.

16. §. A vizsgáló bíró, kinél a büntetésre méltó cselekvény bejelentése történt, vizsgálatát mindenestre bevégezni tartozik, és öt illetőleg, mint a kinek hatásköré az egész országra kiterjed, illetőségi kifogásnak helye nem lehet.

17. §. A vizsgáló bíró mihelyt a vád elibe terjesztetett, a bevádlott nyomtatványokat, ha ezt szükségesnek véli, zár alá veheti, s ezen eljárásáról rendes jegyzőkönyvet vesz fel.

A zár alá vételt a vizsgáló bíró, vagy maga közvetlen eszközölheti, vagy annak teljesítésére szükség esetében távirat útján is a hatóságokat megkeresheti, kik eljárásukról szintén jegyzőkönyvet vesznek fel.

18. §. A vizsgáló bíró idézésére mindenki személykülönbség nélkül megjelenni tartozik, kivételt e szabály alól csak az országgyűlés tagjai képeznek, de csak az esetben, mikor mint vádlottak és nem mint tanúk idéztettek meg.

Az idézési végzés kézbesítése akár a vizsgáló bíró személyzete, akár megkeresés útján az illető törvényhatóság által, sőt tértívenymellett posta útján is eszközölhető.

A meg nem jelenő vádlott ellen az általános büntető eljárásban foglalt szabályok szerint kell eljárni.

Ha a vádlottat a büntető eljárásban meghatározott minden eszköz megkísérlése mellett sem lehetne előkeríteni, a vizsgálat befejezendő s a további eljárás ezen vádlott ellen annak letartóztatásáig abban hagyandó.

19. §. A vizsgáló bíró a vizsgálat egy részének teljesítésére a hatóságokat megkeresheti.

A hatóságok ugy ezen, mint a vizsgáló bíró más tárgy megkereséseit pontosan és haladéktalanul kötelesek teljesíteni.

20. §. A vizsgáló bíró kihallgatja mind a vádlottat, mind a kijelölt tanukat (t. i. azon személyeket, kiknek a vádra s védelemre vonatkozó bármely körülményről tudomásuk van) s a vizsgálatot mielőbb befejezni tartozik.

Eljárásáról jegyzőkönyvet vesz fel, melynek elején az eljárás helyét és idejét, valamint a vizsgálatra alkalmas adott okokat megemlítvén, a kiválgott körülményeket hiven elsorolja. Ezen ekképp szerkesztett s általa aláírt jegyzőkönyvet, a bevádlott nyomtatvánnyal, s a vizsgálat közben beérkezett egyéb mellékletekkel együtt az illető közvádlóhoz azonnal átteszi, s ez a hozzá áttett irományok gondos áttekintése után, ha véleménye szerint a bünvizsgálat kimerítve nincsen, a vizsgáló bírót, az előforduló hiányok kijelölése mellett a bünvizsgálat folytatására azonnal felhívja, ki is a hiányok pótlása után az irományokat a közvádlóhoz ismét késedelem nélkül visszaküldeni tartozik.

(Folytatása köv.)

A Tordamegye, Aranyos-Marosszéki tankerület hivatalban levő néptanítói számára rendelt póttanfolyam augusztus 16-án Maros-Vásárhelytől a rom. kath. gymnasium tantermében reggeli 9 órakor megnyitvatván — felhivatnak a magukat jelentett néptanítók a megjelenésére. Elszállásolás végett magukat jelentésként tanfelügyelő-ségi tollnok Péterfi Gyula urnál Szentgyörgy-utca 1084 szám alatti házban.

Maros-Vásárhelytől, 1871. július 24-én.

Filep Albert,

kir. tanácsos, tanfelügyelő.

Helyi dolgok.

A jogász-egylet választmányának augusztus 2-án (szerdán) d. u. 4 órakor, a kir. itélő tábla nagy termében, gyűlése leendő, melyre a választmányi tag urak ezenel meghivatnak.

A jogász-egylet augusztus havi rendes ülését aug. 3-án (csütörtökön) d. u. 4 órakor tartandja, a kir. itélő tábla nagy termében. E gyűlésre az egylet minden helybeli tagja ezenel meghivatik.

— **Reményi Ede** nagy művésznök hangversenyén mult csütörtökön az „elbai” szinkor szorongásig megtelt. Volt viharos taps és „éljen” az elragadó zenére a mester és tanítványa számára, s a kedves Birle Katinka k. a. is bőven és méltán részesült a köztetszésben. Reményit, s még Plotényit sem kell minékünk külön megdicsérnünk, ők már Magyarhon művészet történelmének kiválóbb személyei! B. K. k. a. alig két évi tanulmánya után a nemz. színház zenédjében, a legszebb reményekre jogosít, s nekik a legjobb haladást és sikert kívánjuk. — Nagy kár volt, hogy a kedves, ünnepies estvének édessége Fehérvári ur olyan vadalmát cseppentett mint ez az „Ernest” volt! Nem tudjuk, mert először láttuk, — a darab van-e oly érthetetlenül irta, vagy hogy az előadás okozta, hogy képtelenek voltunk megérteni: mi ez? mit akar? Erről tehát legjobb hallgatni. — Ma lesz Reményi második és utolsó hangversenye ezuttal! mert nemcsak ohajtjuk, de reméljük is, hogy jövőben is fogunk még lelkesülni kedvelt művésznök szívemelő játékán.

— **A Bernáth-féle** hírhedt öttagu rablóbandának újabb egy másik czinkostársa is, Jutkovich a maros-

ülésekre pedig az akadémia diszterme határozottat ki-kéretni. Végül örvendetes tudomásul vétetett, hogy eddig már a cs. kir. szab. duna gőzhajózási társulat a magyar északkeleti és magyar keleti vassutársaságok a jogászgyűlési tagok számára 50%-nyi vitelbérleszállítást engedélyeztek és e leszállított áru jegyek érvényét 15 napra terjesztetik ki. A jogászgyűlésnek eddig 860 tagja van. Megemlítjük még, hogy az idei jogászgyűlés Pesten sept. 24-én nyílik meg.

— A **biztosításügy** Északamerikában. Sehol a világon nincs a biztosítás annyira kifejlődve, mint Észak-Amerikában. Azon államokból, melyekben a biztosító társulatok állami felügyelet alatt állanak, nem régiben a társulatok hivatalnokai egy értekezletet tartottak. Ez értekezlet különös figyelmet fordított a biztosítási statisztikára és ez alkalommal következő érdekes adatok kerültek szőnyegre. Az első életbiztosító társaság 50 év előtt alapított. Jelenleg a különböző társulatoknál kétezer millió dollár értékű életbiztosítások vannak érvényben. A biztosítási évi díjak 145 millió dollárra mennek. A tűzkár biztosítások meghaladják a nyolcz ezer millió dollárt s az áruk biztosítása a tengeri biztosítással szintén több ezer dollárt tesz.

— **Orosz élet.** A pétervári „Vecsérnaja, Gazeta“ több orosz lap után közli: „Sokolov mellett (a lublini kormányzóságban) egynehány paraszt Csislovski földbirtokostól 70,000 rubelért egy szépen berendezett jászágót vett, melyen egy kastély, üvegház és angol park található. A parasztok a vételárat aranyban és ezüstben fizették. A doni kozákok területén van mindössze 281 népiskola, a melyekbe 12,305 fiu és 2145 leányka jár. Egybetéve ezen számokat az összes kozák népséggel, a következő arány áll elő: férfiaknál 49 lakos: 1 tanítvány; (nőknél 250: 1.) — A tatárok Krimben — amint a „Ruszkij Invalid“ értesül — egyszerre annyira megkedvelték az orosz népiskolákat, hogy sok helyütt érett kora, 20—36 éves tatárok is járnak iskolába, minden zavarodottság nélkül helyet foglalva a padokban kiskoru tanulótársaik között. A nyilvános évi vizsgák eredménye minden várakozást fölülmúlt, a tatár tanulók ügyesen fordítottak oroszról tatár nyelvre és megfordítva s a szülők; a kik pár év előtt ezen iskolák ellen fantikus ellenszenvvel viseltettek, látván a szép sikert: az orosz iskoláztatás eszméjével teljesen kibékültek. — A Kijevlanin írja, hogy a kijevi kormányzóságban a robotmegszüntetése óta e termő föld értéke és a bérjövedelem s a bérpénz folyvást emelkedik. Öt év előtt egy hold számtőföldtől átlagosan véve csak 1 rubelt tett az évenkénti bérpénz, most pedig 5 rubelt is örömet is megadnak. Kézi munka ára azonban csak 20%-ot emelkedett, a napszám 30—50 kopejka között változván.

— **Új találmány,** a tresztenai királyi gymnasium egyik tanára egy új szerkezetű fűrészgépet talált fel. — E gép kisebb erő mellett sokkal nagyobb gyorsasággal dolgozik, mint az eddig közhasználatban lévő fűrészmalmak s míg a fűrészmalom egy deszkát fűrészel, azon idő alatt legkevesebb 10 deszkát készít e fűrészgép. — Alkalmazható továbbá a lomb fűrészelésre („Laupsäge“) és különösen a tűzi fának házi szükség szerinti megvágására, mely utóbbi célra legalkalmasabb, egy ember két óra alatt egy ől fát kényelmesen felfűrészelhet, mit a közönséges módon egy egész nap alatt is képes megvágni.

A szerkesztő nyíltpostája.

Sz. Á. urnak helytt. — A szíves ujjmutatást köszönjük, ép azon perczen irtuk hasonértelmű felszólamlásunkat; kérjük egyszersmint, mivel sokat jár arrafelé, kísérné figyelemmel e munkát, s koronként reflektáljon. — Multkori becses kéziratait is igen köszönjük s mielőbb sort kerítünk számukra. — Sz. K. druszánknak helytt: Bocsánat, hogy csak ma adhatunk sort igenis pártolt kívánságának; a Drusza ur ajánlata: nekünk garancia

Törvénykezés.

A m.-vásárhelyi m. kir. ítélő táblánál 1871. július 31-ik és következő napjain a következő ügyek fognak nyilvános ülésben tárgyalatni.

I. Tanács polgári ügyben.

Előadó k. t. bíró Ferencz Károly.

Julius Izsák Hammel Sándor e. 5 frt 50 kr. i. Csobán Péter a m. kel. vasuti vállalat e. szerződés teljesítése i. Kreczu Kristea Rachvia Jakob e. szolgálat felett. Mittek Maria Mittek Nicolai örökösei e. 300 drb. arany i. Vitéz János a n. saji br. Bálinti fele javak zárgondonoka Schwarz Izsák e. hasznobér felett Kádár Mihály Juga György e. egy belső telek kiadása.

Előadó k. t. bíró Csergedy János.

Niculai Vaszilika Szima Petru és társai e. 50 frt 90 kr. Resenberg Heinrich Ezri László e. 3 frt 30 kr. kárt. i. Krismár M. Ivanovits Niculai e. sommás visszahelyezés i. Hebeann Juon Ganea Lina s. 13 frt kártérítés i. Gorunn Jose David Oprisiu Juon e. egy szántó kibocsátása i. Mojan Juon Sorban József e. egy szántó kibocsátása.

Előadó k. t. bíró Lészay Lajos.

Özy. Hersch Samuelné Hersch David e. 656 frt i. Salomia Oprea Stefflea János e. igény pere S Quittner S. Helwig e. 375 frt i. Pataki László Szöcs Ignác e. társai e. 14 frt i. ifj. Ajtai György Mihály e. társai e. birtokhábor gr. Gyulai Lajosnak kárpótás kiutalása i. Lengyel Samuel ifj. Pálfi Domokos e. telek-könyvi ügye.

II. Tanács polgári ügyben.

Előadó k. t. bíró Tribusz Antal.

Több jótékony intézetek és templomoknak Toppler Simon illetőleg annak örökösei e. 900 frt i. ügye Simon Abrahámnak Zsombori József és érde. társai e. hasznobérleti jog és 1581 frt 15 kr. követelés i. ugyan Simon Abrahámnak Zsombori József és társai e. 1801 frt 75 kr. Szász nemzet egyetemének Schlanku George és társai e. 54 frt i. Dancs Lázár Dancs János és társai e. birtokhábor i. Kimakovits Antal Glaser Ferencz e. tiszt. biztosítás i.

Előadó k. t. bíró Szolga Miklos.

Péter Ádámné Moldván Julianna Tóth István ellen biztosítás végrehajtásos ügye Fülöp Mihály Ferencz és társai Fülöp Györgyné Arkosi Mária e. végrendelet megsemmisítése i. Benedek Mór Abrahám David e. 130 frt és jár. i. Jancsó Józsefné és Jancsó Boldizsárné Baka Elek és Jancsó Boldizsár e. kiszakítás i. Mánya David Rosenberg Márton e. 75 frt hasznobér i. Rugonfalvi ev. ref. megye Pál Jánosné Gál Karolina e. tulajdon jog i. Brassai bánya részvény társulat Alzner Mihály e. 209 frt 97 kr. i. Turos Péterné Balázs Katalin hagyatéka e. Nagy József Nagy Pál e. sommás visszahelyezés iránt.

Előadó k. t. pótbíró Illyés Károly.

Farkas János Tatár János e. 18 frt. kártérítés iránt Oprean Dumitru Oprean Bukur Juon e. egy telek iránt Soós Mártonné és társai Dajbukát kereskedő cég e. 860 frt váltó kiadása i. Kocsis János Nyikula Román e. 3 kaszáló i. Pálfi Károly és társai János Sándor e. tulajd. i. Spírer Bernád Molnár Dénes e. két szántó föld. iránt Duma Mária Duma Gafta e. egy hagy. i. Radu Juon Farezia Juon e. visszahelyezés i. Varga József m.-vásárhely közönsége e. 26 frt kárt. i.

III. Tanács bűnügyben.

Előadó k. t. pótbíró Mécay Ferencz

Schneider Stefan tolvajsági bűnügye Roth Ferenczné tolvajsági bűnügye Belgyán Chirion Rusz Dinu és társai e. súlyos testi sértés Ilyes Faluközi János e. erőszakos nemi közönség és nyilvános erőszakadás i. Negirta Achimu Schmidt György és társai e. tolvajság i. Moniasse Iftinin és társai e. tolvajság Miess Georg e. erőszakos nemi közönség i.

IV. Tanács urbéri ügyben.

Előadó k. t. bíró Popovits Servian.

Hersény Lászlónak és társai a Nagy Berivá volt urbéresek e. közlegelő és erdő szabályozása.

Előadó k. t. pótbíró Gruz István.

Gr. Teleki Sámuel és társai a cselnay közlegelő és erdők. szabályozása i. br. Löwenthal Sámuel Keresztes Mihály és Sándor e. székely örökség i. Orbán Dániel Török Gáspár e. urbéri telek allomány i. Mojsza Istvánné Lukács Sándor e. ugyanazért Macskásy Lajos Varga Nagy József e. székely örökségért Magyaros Pista gr. Bethlen Kamilló e. megváltható telek állományért Oltyán Mária gr. Bethlen Kamilló e. ugyanazért Milicz Juon gr. Bethlen Kamilló e. ugyanazért indított urbéri pereit.

Bécsi tőzsdei árkelet.

(Július 27.)

5% metallique	54.40
5% nemz. államkölesön	69.05
1860. államkötvény	103.—
Bankrészvény	769.—
Hitelrészvény	284.70
London	122.55
Ezüst	121.50
Arany	5.86 1/2
Napoleon arany	9.79
Földteh. ment. kötvény magyarhoni	79.60
" " " temesi	78.50
" " " erdélyi	76.—
" " " horvát-slavon	86.25

Felelős szerkesztő: RAPOLTY KÁROLY.

HIRDETMÉNYEK.

Az erdélyi kereskedelmi- és hitelbank

üzletébe egy gyakornok kerestetik.

Megkivántatók magyar és német nyelvben jártasság, szépírás s lehetőségig fogalmazási képesség.

Három havi próba idő után, melyre a tett szolgálmány arányában illő jutalmazás adatik az alkalmazott egyén rendes állomást nyer, képességéhez mérten 400—600 frt évi fizetéssel.

Folyamodványok alólirhoz jövő augusztus 6-ikáig benyújtandók.

M.-Vásárhelytt, 1871. július 25-én.

Szász Róbert.

(59)

2—3

Eladó telek.

A malom-utczában 161. szám alatt egy terjedelmes telek a rajtalevő épületekkel együtt eladó, — feltételek iránt értekezhetni a 40-ik sz. alatt lakó tulajdonossal.

(58)

3—3

Az általános elemi biztosítóbank

melynek intézményei a kielégítésre legteljesebb biztosítékot nyújtanak, alólírt által elfogad biztosítási ajánlatokat,

jég, tűz, villámcsapás és szétrombolás ellen

lak- és gazdasági épületekre, áruaktárokra, kicséptelt vagy szalmában levő terményre, a mezei gazdaság és műipar egyéb terményeire

földmivelői és más szerszámokra, állatok gyárak, gépek és szerekre,

háztartások u. m. butorok, ruha és fehérneműekre stb.

A jég elleni biztosításnál az eddigi szokásban volt különféle osztályozás helyett a díjak csak két osztály szerint fognak számíttatni és pedig az első osztályban **legolcsóbb díjak, tekintet nélkül arra vagyon az utóbbi 5 évben jégverés volt-e vagy sem** a másodikban felemelt díjak igen veszélyesnek ismert helyekre nézve.

A díjak nagyobb összegnél **váltak** által fizethetők, melyek aratás után lesznek beváltandók.

Egyszerűsített felvétel, okszerű árszabály, **legolcsóbb díj**, lényeges engedések, könnyebített lefizetés, fokozatos leszállítása mellett.

Részesítés a tiszta jövedelemben, biztosított tagok (helyi választmány) véleményadása a kár nagyságáról, az évi nyereség 10%-tól átengedése, tűzvédeleszköz és oltószerekre **egyéb ujtások**.

Felvilágosítással áttekintések és bevallási nyomtatványokkal a legnagyobb készséggel és díjmentesen szolgál.

A maros-vásárhelyi főügynökség
az Székelyföld, Tordamegyére és Besztercevidékre.

Melczér és Milchnél,
pipere, norinbergi és rövidáru üzlet, főpiacz.

(33)

11—*